NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VII. Kraków, środa 30 stycznia 1924 Nr. 25

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 200.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 4600000 kwrt. 13800000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 4800000 kwrt. 14400000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 6000000 kwrt. 18000000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo złp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. złp. 0·10. Nadesłane złp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście złp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie złp. 0·50. Gratulacye złp. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Apel rządu do społeczeństwa.

Kraków, 29 stycznia.

(sn) Odezwa do obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, wydana ostatnio przez prezesa Rady Ministrów p. Grabskiego jest dowodem zdecydowanej woli rządu położenia końca dotychczasowemu rozstrojowi w gospodarce skarbowej. Wyraża ona w formie całkiem konkretnej pewność, że już od początku lutego wydatki państwowe zrównają się z dochodami a co za tem idzie wstrzymany zostanie dalszy druk marek. Miarą tej pewności siebie ze strony rządu jest zawarte w odezwie przyrzeczenie oddania nadzoru nad PKKP już z początkiem lutego w ręce Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego. To dobrowolne złożenie kierownictwa najważniejszem dotychczas źródłem dochodów państwowych w ręce osób prywatnych będzie istotnie silniejszą gwarancyą wstrzymania inflacyi, niż mogłoby nią być nietylko oświadczenie rządu ale nawet ustawa sejmowa. Wrażenie tej zapowiedzi a jeszcze bardziej urzeczywistnienia jej będzie więc niewątpliwie bardzo silne i to oczywiście w znaczeniu dodatniem.

Warunkiem, od którego niejako uzależnia p. Grabski zrealizowanie swych obietnic, jest punktualne i zupełne wywiązanie się wszystkich obywateli z ich obowiązków wobec państwa i to nietylko z obowiązków sensu stricto, do których ich można przymusić, to znaczy płacenie podatków, ale i obowiązków natury moralnej, to jest zakupno pożyczek państwowych i akcyj Banku Polskiego oraz oszczędność prywatna i ograniczenie potrzeb choćby nawet pilnych.

Znanem ogólnie jest stanowisko zajęte przez p. Grabskiego w sprawie uzdrowienia finansów polskich. Ciężkiego tego zadania będzie można, wedle niego, dokonać siłami wyłącznie własnemi, bez pomocy z zewnątrz. Wyraziliśmy już kilkakrotnie wątpliwości, czy aby p. Grabski nie przecenił tych sił naszego społeczeństwa, czy nie uwierzył zbyt łatwo, że pozorom bogactw zarobionych dzięki kilkuletniej inflacyi odpowiadają istotnie tak znaczne majątki, że można będzie z nich pokryć koszta sanacyi? Koszta te bowiem są ogromne a podejmujemy je prawie bez żadnego funduszu rezerwowego. Wystarczy przyglądnąć się ogłoszonym świeżo cyfrom preliminarza budżetowego na miesiąc luty.

Preliminarz ten wykazuje 88.150.491 złotych w dochodach a 88,695.680 zł. w wydatkach, a zatem budżet prawie zupełnie zrównoważony. Jaką jednak drogą uzyskano ten cyfrowy rezultat? Dochody przyjęto w wysokości 2 i pół razy wyższej niż w grudniu u. r. (w miesiącu tym wyniosły one 35.629.154 złotych), natomiast wydatki w kwocie znacznie niższej (w grudniu 107.160,716 złotych), z czego Min. Spraw Wojskowych zużyje 29.382,267 a Min. Wyznań i Oświaty 20.231,003 złotych. Najcharakterystyczniejszym dowodem, jak znacznie zdaniem p. ministra skarbu sytuacya finansowa ma się poprawić, jest preliminowanie deficytu kolejowego w lutym br. na kwotę tylko 5 milionów złotych, podczas gdy w grudniu u. r. wynosił on 46,693,690 złotych i tyleż mniej więcej wynosił stale miesięczny deficyt kolejowy w ubiegłym roku.

Prawda, jest jeden czynnik nieobliczalny dla postronnego obserwatora, a jest nim waloryzacya. O ile powiększy ona dochody państwa, tego dotychczas dla braku jakichkolwiek danych ocenić nie sposób. Obawiamy się jednak, że p. minister skarbu zbyt optymistycznie szacuje jej wyniki, opierając się na założeniu, że przyniesie ona pełne preliminowane wpływy podatkowe. Tymczasem rzeczywistość wskazuje na co innego. Coraz głośniej podnoszą się skargi, że władze podatkowe zbyt daleko posuwają swą gorliwość, że ciężary podatkowe stają się już w wielu wypadkach nie do zniesienia, tak iż zwłaszcza ludność miejska ugina się pod obuchem śruby podatkowej, szczególnie dotkliwej obecnie w obliczu szerzącej się stagnacyi.

Zastój w przemyśle i handlu przybiera bowiem coraz większe rozmiary. Przemysł włókienniczy, metalurgiczny, maszynowy, drzewny i chemiczny redukują z konieczności czas pracy i ilość robotników, handel obumiera, a tem samem przesuwa się na naszą niekorzyść bilans handlu zagranicznego. Ustawa o zabezpieczeniu od bezrobocia jest jedynym środkiem, jaki p. Grabski pragnie zastosować w tem ciężkiem przesileniu gospodarczem. Jest to jednak środek zbyt słaby, by mógł zaradzić wszystkim grożącym szkodom. Jedynym prawdziwie skutecznym środkiem może być tylko przypływ świeżego kapitału z zagranicy w formie pożyczki lub sprzedaży dóbr czy przedsiębiorstw państwowych. W braku tego przypływu obawiamy się, iż może się zdarzyć, że staniemy w połowie drogi wyczerpani, widząc już cel ostateczny ale nie mając sił go osiągnąć!

Oby — nie!

Termin zeznań w sprawie podatku majątkowego przedłużony do 15 lutego.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wobec ograniczenia kredytu rządowego na wniosek prezesa PKO p. Lindego i pos. Zdziechowskiego zostanie w okresie przejściowym naszej gospodarki państwowej podjęta częściowa akcya kredytowa. Nadto rozporządzeniem ministerstwa skarbu został przesunięty na dzień 15 lutego termin składania zeznań o podatku majątkowym.

Napływ walut do P. K. K. P.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Do PKKP wpłynęła ostatnio wielka ilość obcych walut i tak 205.000 funtów szterlingów jako należytość za cukier sprzedany zagranicą, w najbliższym zaś czasie wpłynie dalsze 500,000 funtów szterlingów.

Zmniejszenie drugiej zaliczki na podatek majątkowy.

Łódź. (Tel. wł.) „Republika" donosi: Premier Grabski przyszedł do przekonania, iż przyjmowanie podatku obrotowego za 1-sze półrocze, jako podstawy do wymiaru podatku majątkowego kupiectwa jest pozbawione racyi gospodarczej. Aby więc częściowo przynajmniej zniwelować stąd wynikającą dysproporcyę, zostanie w najbliższych dniach wydane rozporządzenie ustalające:

Zmniejszenie do połowy drugiej zaliczki na podatek majątkowy, dla tych płatników 1-szej kategoryi handlowej, którzy wpłacając drugą zaliczkę, spłaciliby w zupełności przypadający na nich podatek majątkowy; 2) zmniejszenie do jednej trzeciej zaliczki dla płatników, należących do 2-giej lub 3ciej kategoryi handlowej, którzy znajdują się w identycznem położeniu.

Zdaje się, że p. Grabski przekonywa się powoli o konieczności czynienia ustępstw z dotychczasowego fiskalno-doktrynerskiego stanowiska na rzecz konieczności wyłaniających się w życiu gospodarczem. Należy się więc spodziewać również wprowadzenia jeszcze pewnych udogodnień.

Potwierdzeniem tego stanowiska jest zwolnienie kupców, których majątek nie przekracza 3000 franków złotych, od drugiej raty podatku majątkowego, bez względu na wysokość wpłaconego podatku obrotowego.

Oficyalny kurs franka złotego w dniu 29 bm. 1,920.000.

* * *

Frank złoty dla cen tytoniu od 28 bm. do 3 lutego br. 1,810.000.

* * *

Frank złoty dla kolei i poczt. od 16 do 31 bm. 1,900.000.

Obrady Sejmu nad ustawą o służbie wojskowej.

Mowa przedstawiciela Koła Żydowskiego.

Wniosek w sprawie P. P. P.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem, pierwszem po feryach posiedzeniu Sejmu wnieśli posłowie PPS wnisoek nagły w sprawie odkrycia spisku PPP. Wniosek ten stwierdza, że ministrowie poprzedniego rządu wiedzieli o przygotowaniach do spisku, a w szczególności minister spraw wewnętrznych p. Kiernik, minister Głąbiński konferował ze spiskowcami, oraz gen. Szeptycki. dalej wniosek mówi o generale Raszewskim z Poznania i o wojewodzie Bnińskim.

Wnioskodawcy domagają się, by wymienionych ministrów pociągnąć za przewinienie do odpowiedzialności sądowej, celem ukarania ich.

Nagłość wniosku uzasadni na dzisiejszem posiedzeniu pos. Prager.

Drugi wniosek nagły dotyczy udziału duchowieństwa w spisku PPP, domagają się w nim interpelanci podjęcia kroków przeciw winnym o udział w spisku. Nagłość wniosku uzasadniać będzie pos. Czapiński.

Interpelacya Koła Żydowskiego

Koło żydowskie wniosło interpelacyę w sprawie antykonstytucyjnego postępowania starosty w Śniatynie.

O wydanie posłów.

Na wstępie doniósł marszałek o mianowaniu nowych ministrów. Wpłynęły żądania o wydanie posłów: Putka, Kozłowskiego (Wyzwolenie), Regera (PPS) i Królikowskiego (komun.).

Ustawa o obowiązku służby wojskowej.

Przystąpiono do obrad nad projektem ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Po dłuższem przemówieniu posła Liebermanna (PPS) i Wichlińskiego (ChD.) zabrał głos poseł Kirszbraun (Koło żydowskie), który oświadczył m. in.

Mowa posła Kirszbrauna.

W wojsku panować musi zbratanie i koleżeńskie współżycie. Zdarzają się jednak dość częste wypadki znęcania się nad żołnierzem żydowskim, zmuszanie do spożywania pokarmów rytualnie zabronionych. Na dowód przytacza mowca szereg faktów. Żydowskich oficerów usuwa się. Mowca stwierdza, że zaledwie 10 procent Żydów stanowi w armii personal kancelaryjny, jest to element znakomicie wykwalifikowany. Mimo to usuwa się Żydów z kancelaryi wojskowych.

Poseł Manterys (endek) Bardzo dobrze!

Poseł Kirszbraun. Kto tak mówi, jest wrogiem Polski. Zdarzają się wypadki usuwania fachowców Żydów, a mianowania nieuków i dyletantów.

Koło Żydowskie — kończy mówca — głosowało będzie za ustawą, uważając ją za państwową konieczność. Nie będziemy jednak ustawali w walce o lojalne traktowanie Żydów w armii zgodn z duchem konstytucyi marcowej.

Deklaracya Ukraińców i Białorusinów

Przemawiał następnie poseł Prysłupa, który imieniem klubu ukraińskiego i białoruskiego złożył następującą deklaracyę:

„Państwo polskie nie jest lojalne wobec nas. Stojąc na gruncie antymilitarystycznym, sprzeciawiamy się zbrojeniom, mającym służyć celom imperjalistycznym i żądamy wprowadzenia milicyi ludowej. Z tych względów wnosimy o przejście do porządku dziennego nad ustawą“ (Okrzyki protestu).

Po przemówieniu posła Michalaka (NPR) odrzucono dalszą dyskusyę.

Z kolei poseł Pławski (PPS) uzasadniał wniosek nagły swego klubu w sprawie aresztowania strejkujących robotników w ziemi wileńskiej. Nagłość wniosku odrzucono 118 głosami przeciw 111!

Następne posiedzenie dzisiaj. Na porządku dziennym: dalsze obrady nad ustawą o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Ochłap z pańskiego stołu podwyższony do... 10.000 złotych

Postulaty szkolnictwa mniejszości narodowych.

Sin. Warszawa. (Telefonem). Na wczorajszem posiedzeniu komisyi budżetowej przyjęto w 3 czytaniu budżet ministerstwa oświaty. Ref. Rymar na wstępie podniósł, że komisya przyjęła w 2 czytaniu wniosek pos. Grinbauma o skreślenie pozycyi 2.000 zł. p. na rzecz gmin żydowskich, ale po konferencyi z p. premierem wnosi referent o podwyższenie pozycyi tej do wysokości 10.000 złotych polskich i prosi komisyę o uchwalenie odnośnego wniosku.

Pos. dr Schipper (Koło żydowskie) aprobuje stanowisko, jakie zajął p. Grinbaum i oświadcza się przeciw wnioskowi o podwyższenie pozycyi na rzecz gmin żydowskich na 10.000 zł. p. ze względu na dysproporcyę, jaka zachodzi między sumą ogólną dotowaną w budżecie ministerstwa oświaty, a sumą 10.000 na rzecz gmin żydowskich.

W głosowaniu przyjęto wniosek referenta przeciw głosom mniejszości narodowych przy wstrzymaniu się lewicy od głosowania.

Następnie podwyższono pozycyę w budżecie na cele szkolnictwa powszechnego. Pos. Schipper domagał się od rządu, by przedłożył w najbliższym czasie projekt o szkolnictwie dla mniejszości narodowych, względnie, aby już istniejący projekt o szkolnictwie dla mniejszości przedstawił jako własny. Dalej by udzielano koncesyj na otwieranie szkół żydowskich, a nie jak dotąd uniemożliwiano rozwój prywatnego szkolnictwa ze względów administracyjnych. W dalszym ciągu domaga się pos. Schipper reorganizacyi szkół powszechnych przeznaczonych wyłącznie dla młodzieży żydowskiej, ażeby nauki udzielano w języku ojczystym dzieci, ażeby usunąć podręczniki szkolne podburzające jedną część społeczeństwa przeciw drugiej i aby wprowadzić na ich miejsce podręczniki napisane w duchu tolerancyi i wzajemnej zgody różnych odłamów społeczeństwa. W dalszym ciągu domaga się mowca, ażeby rozszerzyć dekret o szkolnictwie na kresy, ażeby zatwierdzić statut gmin wyznaniowych w Małopolsce, oraz by zarządzono w b. zaborze rosyjskim wybory do gmin żydowskich.

Pos. Hausner (Koło Żydowskie) wnosi o uruchomienie w Małopolsce szkół powszechnych z fundacyi barona Hirscha.

W głosowaniu przyjęto wniosek pos. Hausnera, wnioski zaś pos. Schippera odesłano do komisyi oświatowej, wzgl. administracyjnej, poczem przyjęto 12 głosami przeciw 9 wniosek pos. Taraszkiewicza, wzywający rząd, by zarządził otwarcie Seminaryum dla nauczycieli Białorusinów.

W końcu pos. Schipper wyjaśnił, że daty o stosunku procentowym młodzieży żydowskiej w szkolnictwie podane przez referenta nie odpowiadają prawdzie. I tak w państwowem szkolnictwie średniem ogólnokształcącem na liczbę 87.689 uczniów, liczba Żydów wynosi 9.372 (10%), a w szkolnictwie średniem prywatnem liczba uczniów żydowskich wynosi 33.1%. Stosunek obu tych liczb jasno dowodzi, jak wygląda równouprawnienie społeczeństwa żydowskiego. Na uniwersytetach procent Żydów nie wynosi, jak to referent oświadczył 26, ale na 6 uniwersytetach tylko 7½%. Natomiast 26% wynosi liczbowy stosunek Żydów na Wolnej Wszechnicy, a to ze względu na znaczną liczbę wolnych słuchaczy i hospitantów, oraz w Instytucie dentystycznym.

Poseł Rymar w odpowiedzi zaznaczył, że podał te cyfry tylko „w przybliżeniu“.

Rezolucya Koła Żydowskiego w sprawie zapomogi rządowej na rzecz żydowskich instytucyi.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wniosek posła rabina Lewina (Szlome Emune Izrael) przyjęło Koło żyd. następującą rezolucyę:

„Koło Żydowskie akceptuje z uznaniem stanowisko zajęte przez swych przedstawicieli w Komisyi budżetowej posłów Grinbauma i Schippera w sprawie skreślenia kwoty, przeznaczonej przez rząd w budżecie ministeryum oświaty na zapomogi dla gmin i instytucyi żydowskich“.

Komisarz do spraw kredytów publicznych.

Sin. Warszawa, (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Rady ministrów rozpatrywano m. in. szczegóły akcyi pożyczkowej. Celem osiągnięcia jednolitości i planowości akcyi uchwalono mianować nadzwyczajnego komisarza do spraw kredytów publicznych i oszczędności społecznych. Komisarzem mianowany został p. Roman Rybarski.

O waloryzacyę płac robotniczych

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wczoraj zjawiła się u premiera Grabskiego delegacya NPR w sprawie waloryzacyi płac robotniczych. Delegacya domagała się, aby zwaloryzowano płace robotnicze w stosunku do cen artykułów pierwszej potrzeby, a nie w stosunku do stanu walut.

P. premier oświadczył, że rozpatrzy żądania delegacyi i słuszne jej postulaty będą uwzględnione. Przytem oświadczył p. premier, że przyspieszy załatwienie ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Budżet na rok 1924 będzie głównym przedmiotem obrad Sejmu w najbliższym czasie

Warszawa, dn. 28 bm. PAT. Dziś w południe w gabinecie marszałka sejmu odbyło się posiedzenie konwentu seniorów dla omówienia prac sejmu na najbliższą metę. Wszystkie klubu stanęły na stanowisku, że nad wszystkiemi sprawami musi dominować budżet na rok 1924 i wszystkie sprawy na plenum i w komisyach muszą być rozpatrywane z tego punktu widzenia. Budżet ma być załatwiony przez sejm przed feryami wielkanocnemi. Aby to było możliwe, marszałek wystosował apel do przywódców klubów o streszczanie przemówień w dyskusyi budżetowej i możliwe niepoprawianie [illegible]. Gdyby budżet nie był gotowy w terminie, marszałek postawi go i tak na porządku plenarnego posiedzenia.

Co do prac na najbliższą przyszłość, to w tym tygodniu odbędą się posiedzenia sejmu dziś we wtorek i we czwartek, a w przyszłym tygodniu we wtorek i w piątek.

Następnie odczytał marszałek pismo ministra skarbu w sprawie stosowania na granicy do posłów rewizyi bagażu i rewizyi osobistej. Co do rewizyi bagażu wszyscy mowcy stanęli na stanowisku dopuszczalności rewizyi bagażu. Wątpliwości budziła dopuszczalność rewizyi osobistej. Dla wyjaśnienia tej sprawy marszałek ma zasięgnąć opinii komisyi regulaminowej.

Od dziś można będzie subskrybować akcye Banku Polskiego.

Warszawa, 28. I PAT. Prospekt Komitetu organizacyjnego banku polskiego, zawierający warunki zapisów na akcye zostanie ogłoszony w dniu jutrzejszym. Oddziały PKKP. rozpoczną przyjmowanie zapisów we wtorek dnia 29 stycznia.

Wyzwolenie o sytuacyi wewnętrznej.

Dnia 16 bm. odbył się w Warszawie zjazd posłów klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedności Ludowej“, ażeby się naradzić nad najważniejszemi potrzebami kraju i zwłaszcza ludu wiejskiego.

Po dyskusyi przyjęto cały szereg rezolucyi, z których przytaczamy najważniejsze:

W sprawach wojskowych:

Uważając, że zapewnienie obrony i bezpieczeństwa Państwa winno poprzedzać i górować nad wszelkiemi innemi koniecznościami państwowemi, a w szczególności, że jest ono niezbędnym warunkiem dla uzdrowienia Skarbu — przypisujemy najwyższe znaczenie wartości i stanowi wojska polskiego.

Gdy zaś zachodzi nagląca konieczność przywrócenia zdrowych stosunków w Armii, domagamy się kategorycznie niezwłocznego powrotu Marszałka Józefa Piłsudskiego na zajmowane przezeń poprzednio stanowisko Szefa Sztabu Generalnego i Przewodniczącego ścisłej Rady Wojennej.

W sprawie reformy skarbu:

1) przyspieszenie wprowadzenia nowej stałej waluty,

2) wprowadzenie bezwłoczne biletów złotowych z kilkomiesięcznym terminem,

3) przywrócenie przyjmowania przez P. K. O. wkładów złotych,

4) zezwolenie już obecnie na dokonywanie tranzakcyi, zwłaszcza długoterminowych na złote,

5) wprowadzenie złotego do wszelkich czynności sądowych,

6) przerachowanie jaknajszybsze na nową walutę dotychczasowych zobowiązań, zwłaszcza wypływających z aktów kupna sprzedaży i działów rodzinnych.

W sprawie reformy rolnej:

„Ustawa o reformie rolnej musi być jaknajszybciej przez Rząd wprowadzoną do Sejmu; do realizacyi reformy rolnej należy przystąpić corychlej. Zaspokojenie w tym względzie potrzeb i żądań ludności na Kresach winno być traktowane, jako najpilniejsza konieczność państwowa.

W sprawie polityki zagranicznej:

„W polityce zagranicznej przeżywamy obecnie moment najtrudniejszy od czasu najścia bolszewików i zawarcia pokoju w Rydze.. Zdawać by się mogło, że obecny rząd niezwłocznie przedsięweźmie niezbędne środki i zarządzenia w celu naprawienia ciężkich błędów, popełnionych przez jego poprzednika w polityce zagranicznej.. Tymczasem nie widzimy ze strony rządu dostatecznego zrozumienia obecnego międzynarodowego położenia, ani troski o naszą politykę zagraniczną“.

Wybrano delegacyę, składającą się z posłów: Dąbskiego, Bartla, Anusza i Malinowskiego, by rządowi przedstawić żądania „Wyzwolenia“.

P. Grabski żądań wysłuchał, wiele z nich uznał za słuszne, inne przyrzekł rozważyć.

Odezwa rządu.

P. Prezydent ministrów wydał odezwę do ludności, w której czytamy m. in.:

Rząd, obecny, powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej i obdarzony zaufaniem Sejmu objął ster Państwa z silnem postanowieniem zaprowadzenia ładu w gospodarstwie publicznem a przedewszystkiem powstrzymania spadku waluty.

Przedsięwzięte dotychczas środki: podwyższenie i przyspieszenie raty podatku majątkowego, wypuszczenie bonów podatkowych i pożyczki kolejowej łącznie z waloryzacyą podatków i ścisłem stosowaniem oszczędności w wydatkach — dają rękojmię, że już w pierwszych dniach lutego nastąpi dawno oczekiwany stan, kiedy rząd będzie mógł wyrzec się dalszego druku pieniędzy papierowych na potrzeby Państwa.

Zapewnienie bliskości tej chwili dało rządowi podstawę do wydania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o nowej walucie — złotym polskim, który ma zastąpić dzisiejszą markę, i o statucie Banku Polskiego, któryby tę nowa walutę oparł na silnym fundamencie złota i innych prawnych zabezpieczeń.

Powszechne przeświadczenie, że przywrócenie normalnych stosunków walutowych leży w interekie najszerszych warstw ludności, nadaje Rządowi pewność, że wysiłki obecnie ku temu zmierzające znajdą należyte zrozumienie i gorliwe współdziałanie całego społeczeństwa przedewszystkiem w nabywaniu zwaloryzowanych pożyczek wewnętrznych i akcyi Banku Polskiego i że nawet bez zastosowania przygotowanych już środków przymusowych wszystkie podatki będą zapłacone w ustanowionych terminach.

Związek ziemian a p. minister Grabski.

Kraków, 29 stycznia.

Między „Związkiem Ziemian“, dotychczasowym Benjaminkiem wszelkich rządów, a prezesem ministrów p. Grabskim wywiązała się ciekawa polemika która rzuca ciekawe światło na obecne stosunki polityczne. Jak wiadomo, ziemianie bardzo obficie korzystali dotychczas z kredytów państwowych. Licząc więc na już ustaloną tradycyę, udała się delegacya zawodowych organizacyi rolnictwa do premiera Grabskiego z prośbą o podwyższenie subsydyów rządowych na korzyść powyższych organizacyi.

Aliście spotkała panów tych niemiła niespodzianka. Premier Grabski odpowiedział, że organizacye rolnicze ze stanowiska skarbu nie zasługują na subsydya, ponieważ rola ich jest nikła o ile chodzi o sukcesy skarbu. Organizacye rolnicze wykazały dużą sprawność, o ile chodzi o techniczne przygotowanie wywozu zboża, ale nie zdołały przekonać rolników, aby pokryli znaczniejszą część planowanego wywozu, tembardziej, że wywóz ten jest w równej mierze niezbędny skarbowi państwa jak i samym rolnikom. Dalej nazwał prem. Grabski ziemian „grupą ślepą na własny interes i głuchą na uzasadnione wołania rządu polskiego“.

Tyle min. Grabski, który będąc sam obszarnikiem musi bądź co bądź znać swoich „ziemian“. Ta jednak „grupa ślepa i głucha“ mocno czuła się dotkniętą. Najprawdopodobniej nie tyle boli ziemian gorzka prawda, zawsze bowiem znajdzie się dość krętych argumentów, by wykazać „bezpodstawność tych zarzutów“, ile oburzył ich fakt odmowy kredytów. Korzystając więc z oświadczenia rządu, że dla opornych płatników podatków ma w rezerwie asystę wojskową, wystąpił Związek ziemian z sążnistym komunikatem, który zawiera już wyraźne wypowiedzenie wojny.

Po bardzo wymownem stwierdzeniu, że ziemianie dotychczas nie uchylali się od spełnienia obowiązków swych wobec państwa, czy gdy chodzi o ofiarę krwi, czy też mienia, czytamy w dalszym ciągu:

Wbrew licznym trudnościom, czynionym przez rząd, sami ziemianie wskazali i wyjednali jedynie racyonalną drogę do zdobycia przez rolników pewnej ilości wysokocennych walut dla skarbu za pomocą eksportu zboża zapisy zaś na eksport — lubo dotąd niezbyt jeszcze liczne — opóźniają się tak dla krótkości wyznaczonego pierwotnie terminu, jak i dla ustalonych co do zboża eksportowego warunków, wywołujących liczne obawy producentów, którzy nie mają zboża dość suchego. Jednakże opóźnianie zapisów nie jest żadnym dowodem nieprzyjaznego stanowiska ziemian wobec podatku.

Sens tego oświadczenia jest więc taki, że chociaż ziemianie opóźnili się z zapisami, nie oznacza to wcale, że nie są zdolni do ponoszenia ofiar dla państwa, a więc odmowa kredytów jest aktem wrogim. Ale czytamy w tym komunikacie jeszcze coś. Oto czcigodni pp. Stecki i Godlewski, zarzucają demagogię rządowi, albowiem komunikat kończy się następującą wojowniczą filipiką:

Umieszczenie w komunikacie urzędowym pogróżek przedwczesnych uważać należy nietylko za krok fałszywy i szkodliwy dla ogólnych interesów kredytowych państwa oraz jego powagi w świecie, lecz również za lekkomyślną bo nieuzasadnioną krzywdę względem pewnych kategoryi obywateli, zasługujących conajmniej na równie bezstronne ich traktowanie jak reszta.

Dlatego Rada naczelna organizacyi ziemiańskich w sposób jaknajbardziej stanowczy odpiera insynuacye, wypływające z nieostrożnie zredagowanego komunikatu i jaknajenergiczniej protestuje przeciwko wprowadzeniu do obwieszczeń urzędowych momentów demagogicznych.

Ciekawi jesteśmy, czy rząd pójdzie do Canossy i czy panowie ziemianie dostaną większe subsydya.

NA MARGINESIE.

Pugilares.

Wrócą powoli stare, dobre czasy. Zapowiedzią tego jest sakiewka, z przegródkami na miedziaki, nikiel i srebro. Co to za rozkosz brząkać sobie „drobiazgiem“, za który wszystko można dostać: Tytoń, papierosy, piwo, serwuladkę i tp. Da się grosz, dziad podziękuje, nie tak, jak dziś za stutysiączkę klnie, co się zmieści. „Kindry“ będą miały szlachetną rozrywkę w grze miedziakami pod murem w „tulanego“, albo „odbijanego“. Pojawi się typ centkowej przekupki i szóstkowego masarza, grzeczni, pokorni, całujący „klijenta“ w mankiet.

To nam wróży zapowiedź zatwierdzenia złotego i puszczenia groszowego bilonu. A powrót sakiewki będzie zapowiedzią wiosennych, pięknych dni; jest ona jak jaskółka lepszego jutra.

Tylko, żeby do djabła znowu jakiś inny koncept nie wpadł do głowy. Bo znów złoty i groszaki pójdą spać, a zacznie się debata nad denarami. Wszak i one były w Polsce. Dlaczego Złote, a nie denary, brakteaty, szylingi, cwancygiery itd.?

Ja już mam sakiewkę. Pierwszego miedziaka przybiję do progu na szczęście, a pierwszego złotego schowam do sakiewki.

Czekam z trwogą, czy znowu się coś w mózgu nie pokiełbasi.

J. Lasoń.

Z zagadnień palestyńskich.

Przed zwrotem w polityce Anglii wobec Arabów. — Głos „Morningpost“ i „New Palestine“. — Doar hajom o Żabotyńskim. — Coś się psuje w — federacyi arabskiej? — Nasze wewnętrzne sprawy: krzywda i protesty „Sołel boneh“ — święto pracy.

Kraków, 28 stycznia.

(R) Polityka słabości i ustępliwości jaką prowadzi wobec przywódców arabskich Zarząd palestyński, a która doprowadziła do znacznego obniżenia autorytetu regime'u angielskiego, budzi poważną obawę w prasie angielskiej. I pisma, nie odnoszące się — dotąd — z zbytnią przychylnością do postulatów żydowskich, a nawet wręcz wrogie, zmieniają obecnie front i żądają konsekwentnej, silnej i nieustępliwej polityki wobec Arabów. Coraz bardziej mnożą się głosy, krytykujące — z punktu widzenia angielskiego — bardzo ostro dotychczasową politykę Zarządu palestyńskiego, polegającą na ustępstwach i na spełnianiu żądań przywódców garstki nacyonalistów arabskich. I tak ogłasza artykuł w „New Palestine“ angielski kapitan J. H. Raccousser, b. członek armii angielskiej pod dowództwem gen. Allenby'ego. Podczas pięcioletniego pobytu w Palestynie zapoznał się bliżej ze stosunkami arabskiemi, o których pisze:

„Walcząc przeciw trudnościom ze strony Arabów, mylimy się sądząc, że mamy przeciw sobie masy arabskie kraju. Sprzeciwy wychodzą z małej, ale ruchliwej i krzykliwej garstki effendich, wielkich posiadaczy gruntów, znienawidzonych przez wieśniaczą ludność arabską w tym samym stopniu, co za czasów tureckich. Z Arabów, mieszkających w Palestynie faktyczne znaczenie mają dwie warstwy; fellachowie i beduini i sprzeciw z ich strony, byłby poważną przeszkodą. Ale z tej strony nie ma się czego obawiać. Fellach to człowiek prosty, pogrążony w ciężkiej pracy, nie zajmujący się wyższą polityką, wdzięczny Zarządowi kraju za oczyszczenie kraju z band zbójeckich a poprawa bytu, zajmuje go więcej, niż los Palestyny wskutek postępów pracy syonistycznej. Oswobodzony z niewoli tureckiej z radością patrzy na porządek i sprawiedliwość, jaką wprowadza Zarząd i na zwiększone możliwości ekonomiczne wskutek stosunków z Żydami. A tylko nieliczna grupa effendich, którym się wymknęła z rąk władza po ustąpieniu regime'u tureckiego, pragnie napowrót dojść na karkach swoich niedawnych poddanych — do władzy. A walnie im do tego pomaga Zarząd palestyński, ten Zarząd, który z dziwną, niezrozumiałą słabością patrzy na karygodne nieraz czyny nacyonalistów arabskich i nie kiwnie nawet palcem, by im przeszkodzić, ten Zarząd, którego polityka polega na obawie przed wynikami konsekwentnego czynu a zwrócona jest przedewszystkiem dla celów pozyskania przywódców arabskich“.

Dostają się także cierpkie słowa Herbertowi Samuelowi:

„Sir Herbert Samuel sądzi, że przy pomocy „przywódców“ arabskich pozyska także masy arabskie. Jest to mylne zapatrywanie.“

I krytykę polityki słabości illustruje autor ciekawemi faktami, w których łagodność i ustępstwa wobec Arabów wchodziły nieraz w kolizyę z kodeksem karnym. A wreszcie kończy:

Przez pięć lat przebywałem w Palestynie, miałem możność, wybadania problemu arabskiego i mówię z całym spokojem, że kwestya arabska nie napełnia mnie troską. Zarząd palestyński popełnił na tym polu zasadniczy błąd: chciał Arabów pozyskać zapomocą ustępstw wobec rzekomych ich przywódców. A taka polityka podniosła niepomiernie znaczenie tych przywódców i ich autorytet o którym nawet nie śnili a wynikiem tej polityki jest to, że teraz czują się oni dość silni, by rządowi stawiać warunki i wydawać rozkazy. I nie omieszkują tego czynić, a nawet wiele na tem zyskują...

W końcu domaga się autor od Zarządu palestyńskiego a przedewszystkiem od Wysokiego Komisarza polityki silnej ręki w stosunku do Arabów, a zwłaszcza do ich „przywódców“.

A i „Morningpost“, ta antysemicka „Morningpost“, która tak ostro występywała przeciw syonistycznym „urojeniom“, a na którą powoływali się antysemici całego świata pismo, które stale wygrywało Arabów przeciw Żydom, zreflektowało się nagle i pisze w ostrym tonie.

Polityka słabości Herberta Samuela, wskutek której miast respektu Arabów w stosunku do Anglii wyrobiła się nieufność a nawet brak poszanowania autorytetu państwa angielskiego, musi ustąpić silnej bezwzględnej, stałej polityce: Na Wschodzie można tylko taką polityką coś uzyskać.

Słowa powyższe przypominają bardzo żywo artykuły Żabotyńskiego drukowane w Rasswiet choć pobudki Żab. były oczywiście inne. I on się domagał „silnej ręki“ wobec Arabów. I on twierdził, że Wschod wymaga bezwzględnej polityki.

Jeśli już mowa o Żabotyńskim, to warto przytoczyć słowa palestyńskiej „Doar Hajom“, organu mieszczaństwa palestyńskiego, która występuje z częściowo słuszną krytyką jego obecnych zamierzeń i planów.

Pan Żabotyński ma dwa główne żądania 1) silna polityka w stosunku do rządu angielskiego 2) stworzenie żydowskich odziałów wojskowych w Palestynie. Na rzecz tych dwóch myśli rozwija obecnie Żabotyński silną agitacyę w czasopismach i odczytach podczas swoich podróży, we formie, która nam może poważnie zaszkodzić. „Gdud“ wojskowy stał się dla Żabotyńskiego kultem. Na ołtarzu tego kultu ogłasza Żabotyński co pewien czas cały szereg artykułów a nawet sam objeżdża różne miasta i zdobywa zwolenników dla swojej myśli. A prasa nam wroga rozgłasza oczywiście treść tych odczytów, zaopatrując je wielomówiącymi tytułami „syonizm i militaryzm“ albo „Żydzi—militaryści“. Czy Żabotyński nie rozumie, że przez swój „gdud“ daje tylko broń do ręki naszych wrogów, a nam nie daje niczego. A najsmutniejszem w tym kulcie to jego donkiszoterya.

„Żydowskie oddziały wojskowe?“ — zgoda! Może przyniosą one istotnie zbawienie ale czy można to urzeczywistnić? I przypuśćmy, że czas jest odpowiedni po temu, byśmy żądali od rządu stworzenia oddziału żydowskiego i przypuśćmy że nawet otrzymaliśmy takie pozwolenie, czyż naszym szczupłym budżetem zdołamy go stworzyć.

Podczas gdy my tak się biedzimy sprawą federacyi arabskiej, wśród niej mnożą się dyssonanse. Gazety palestyńskie bowiem podają:

Z Bagdadu donoszą: Król Feizul doniósł ojcu swemu Husseinowi, że nie weźmie udziału w zjeździe w Amman. Postanowienie to spowodowała różnica zdań, jaka zachodzi między nim a królem Husseinem i Emirem Abdulą.

„Coś się psuje w... federacyi arabskiej?“

Że polityka Samuela w szczegółach jest błędną i złą o tem świadczy następujący fakt:

Podczas gdy departament szkolny szuka dróg, aby utrzymać naszę szkolnictwo hebrajskie w Palestynie przy tak skróconym budżecie zostaje w Jerozolimie stworzona przez zarząd palestyński „międzywyznaniowa“ szkoła średnia. W szkole stojącej otworem zarówno dla Żydów jak i dla Arabów będzie językiem wykładowym język angielski. Jak dotąd wszystko w porządku. Występuje jednak jedno „ale“ na tle sprawy Kadooriego.

Kadoorie był sobie prostym a przytem bardzo bogatym Żydem w Mezopotami. Kiedy doszła do niego przed 6-ciu laty wieść o deklaracyi Balfoura ucieszył się bardzo i postanowił złożyć na ołtarzu odbudowy naszej siedziby narodowej poważną ofiarę. Cóż uczynił? Oto w testamencie pozostawił do dyspozycyi zarządu palestyńskiego 100,000 funtów szterlingów dla wybudowy szkolnictwa. „Zarząd palestyński“ — był w oczach poczciwego i prostego Żyda symbolem rządu, budującego siedzibę narodową, i dlatego nie uważał za stosowne podkreślić w testamencie, że pieniądze przeznacza dla szkolnictwa żydowskiego; ale czy można sobie było inaczej tłumaczyć? Inaczej jednak wytłumaczył sobie zarząd palestyński, który postanowił stworzyć gimnazyum o języku wykładowym angielskim. Żydostwo palestyńskie dziwi się, dla kogoż to gimnazyum: a jerozolimski hebrajski „Hator“ pisze o tem:

Oto nastąpiło rozstrzygnięcie sprawy testamentu Kadooriego i ujawniło nam, że nawet w sprawie pieniędzy żydowskich nie mamy ostatecznego słowa. Kadoorie Żyd, który z ta-

Z Bagateli.

„Prawda w winie“ komedya w 3 aktach de Flersa i Croisset'a. Reżyser: Z. Nowakowski.

Po przedstawieniu spytała mię moja wrażliwa sąsiadka, czyto prawda, że komedyę tę przetłumaczył Boy. A gdym potwierdził, dziwiła się bardzo, że Boy poświęcił odrobinę swego drogiego czasu na przetłumaczenie tej musującej limoniady.

Bo nie ze szlachetnym trunkiem mamy tu do czynienia, tylko z prawdziwym falsyfikatem. Należy to jednak do dziedziny, którąbym nazwał socyologią komedyi. Dlaczego komedya zatraca się w morzu banalności i operuje tak chętnie starymi, spłowiałymi już walorami, dlaczego służy tylko interesom jednej chwili, unikając jak ognia wszelkich głębszych przekrojów i perspektyw, dlaczego jednem słowem spada do poziomu operetki — oto zasadnicze pytanie, na które kiedyś może odpowie socyologia komedyi. I ta „Prawda w winie“ podaje nam tę smutną prawdę o współczesnej komedyi nie w winie francuskiego esprit, tylko w cienintkich kieliszkach rozcieńczonego dowcipu. Z podziwu godną ekwilibrystyką, spółce wybitnych majstrów scenicznych właściwą obraca się ta komedya na pograniczu dwuch światów, a właściwie za tło ma ten światek pół-małżeństw, tych długoletnich, usankcyonowanych tolerancyą eleganckiego Paryża stosunków, które dziwnie przypominają legalne małżeństwa. I w tym pół-światku przyprawia się pół-mężom pół-rogi, bo pół-mężatki nudzą się i znajdują w pół-kochankach ratunek przed małżeńskimi nudami.

Taki sobie p. hr. Hubert żyje z panią Gizelą już kilka lat prawie w związku małżeńskim. Ale p. Gizela nudzi się tak szalenie, jakgdyby żyła w prawdziwem małżeństwie. Zjawia się przyjaciel Huberta, także uherbowany Henryk Levrier, którego sprowadza niby teściowa dla córeczki Iwony, która właśnie ukończyła pensyonat w Anglii. Henryk jest przeznaczony dla Iwony, ale Gizela rezerwuje go na drugi akt dla siebie. Cały zaś dowcip polega na tem, że Henryk jest bardzo dyskretnym, strasznie dyskretnym. By zachować tajemnicę stosunku, wymyśla nowomodny „volapück“, którym kochankowie mają się porozumiewać, gubi na każdym kroku depesze o jakiejś fikcyjnej kochance a robi to wszystko tak zręcznie, że wszyscy wnet dowiadują się o tym stosunku. Rozumie się, że mąż, przepraszam pół- czy prawie mąż nie wie nic o tej tajemnicy Poliszynela, a dowiaduje się o niej, gdy Henryk w pijanym stanie ją wypaplał. I oto zbliża się katastrofa. Niby-mąż robi niby-żonie prawdziwie małżeńską scenę zazdrości, ale wszystko się dobrze kończy, bo ten Anglik Jack, który niby nierozumie ani słowa po francusku i niby jest zakochany w Iwonie, usuwa te chmury z małżeńskiego horyzontu. Iwona, która zakochała się ku zdziwieniu całej widowni w nieszczęsnym twórcy volapücku łączy się z Henryk'em w stadło niby-małżeńskie, a Hubert woli dla świętego spokoju udawać, że przyjaciel jego był tylko pijanym i w winie nie powiedział całej prawdy.

I w takich niby-sytuacyach obracają się te wesole trzy akty komedyi, która jest — przyznać to trzeba — bardzo zręcznie zbudowaną. Krój bowiem jest w tego rodzaju sztukach tem, co najważniejsze Ba, by być dalej szczerym, musimy przyznać, że Hubert jest doskonale pochwyconym typem delektującego się sobą i swemi formułami snobem, a wszystkie inne persony w tym dramacie są żywe i ruchliwe.

Rzecz całą jednakowoż nie szczególnie zagrano, względnie nie bardzo trafnie obsadzono główne role męskie. P. Noskowski, chociaż jest bezsprzecznie bardzo zdolnym artystą, nie mógł wywołać w nas złudzenia mężczyzny, rozrywanego przez kobiety. Dziwiliśmy się już Gizeli, że dla spędzenia nudów wybrała sobie takiego kochanka, a tem bardziej nie rozumieliśmy p. Modzelewskiej, która bardzo dobrze zagrała Paryżankę, wychowaną w Anglii. Także p. Nowakowski mocno przeszarżował rolę Huberta, robiąc z niego niepotrzebnie półgłówka. Natomiast dobrze wywiązał się p. Frenkiel z roli Jacka, a rola ta jest bardzo trudną, gdyż nosi na sobie po części piętno persiflażu francuskiego na temat angielski. W interpretacji p. Frenkla ujrzeliśmy młodego Anglika, haniebnie prawdopobnie po angielsku mówiącego, ale natomiast sympatycznie i wcale nie ad absurdum skarykaryturowanego.

O p. Modzelewskiej, jako Iwonie już wspomnieliśmy. Siostrę jej niby- małżonkę p. Gizelę zagrała p. Horecka, która ma już pewną typową manierę w oddawaniu demi-mondek. Wszystkie jej role stają się coraz bardziej do siebie podobne.

Bardzo dobrą matką i teściową była p. Ordyńska a salwy śmiechu wywoływała p. Kolman.

K.

kiem ukochaniem odnosił się do myśli odbudowy swojej ojczyzny pozostawił pieniądze na rzecz budowy szkół żydowskich. Wprawdzie nie wytłumaczył dla jakich szkół przeznaczył pieniądze ale przecież rozumie się, że ofiara Żyda jest przeznaczona tylko dla Żydów; ale zarząd palestyński chcąc okazać swoją neutralność wobec testamentu Żyda o udziale którego Arabowie nigdy nawet nie marzyli postanowił stworzyć gimnazyum angielski dla Żydów i Arabów.

Rozstrzygnięcie to wywołało silne protesty wśród żydostwa palestyńskiego. Protesty te objawiają się dzisiaj w słowach ale miejmy nadzieję, że objawią się one wkrótce we wzmożonem poparciu szkolnictwa hebrajskiego w Palestynie.

Żydowski ruch robotniczy w Palestynie obchodzi ważne święto. Oto organizacya „Misrad Laawodat Ciburiot" (towarzystwo dla publicznych prac) zostało zlegalizowane przez zarząd palestyński. W całym kraju odbywają się obecnie uroczystości mające na celu sparaliżowanie tej tak bardzo zasłużonej na polu odbudowy Palestyny instytucyi. Towarzystwo to zostało założone w roku 1920 kiedy się okazało, że spodziewana praca rolna dla chaluców nie znajdzie się, założono pierwszą kooperatywę, która objęła pracę na „kwiszach".

Od tego czasu rozwija się Towarzystwo szybkim krokiem. Poszczególne grupy połączyły się i stworzyły pożyteczną robotniczą organizacyę, która wszystkie ważniejsze prace w ostatnim okresie pięcioletnim wchodzące w zakres budownictwa, bicia dróg itd. wykonała. W „święcie pracy" w Palestynie i w uroczystościach, urządzanych z okazyi zlegalizowania statutów towarzystwa „Solel Boneh" bierze całe żydostwo udział. Cała prasa podkreśla nadzwyczajne znaczenie „Solel-boneh" dla odbudowy naszej siedziby narodowej.

Postanowienie w sprawie testamentu.

Kadooriego zmienione.

Już po wydrukowaniu artykułu „Z zagadnień palestyńskich" otrzymaliśmy następujący telegram Jerozolima. (ŻAT). Jak się przedstawiciel ŻATu dowiaduje, zmienił Zarząd palestyński po porozumieniu się z członkiem Egzekutywy syonistycznej Kolonelem Kischem i kierownikiem departamentu wychowania przy Egzekutywie drem Lurie postanowienie w sprawie testamentu Kadooriego w ten sposób, że z funduszów Kadooriego mają powstać dwie wyższe szkoły, jedna z hebrajskim a druga z arabskim językiem wykładowym.

Macdonald o mandacie palestyńskim.

Londyn. (PAT) Interesującym jest pogląd teraźniejszego premiera Ramsaya Macdonalda, jaki wypowiedział o mandacie palestyńskim w liście pisanym do ŻAT-tu bezpośrednio po ratyfikacyi mandatu palestyńskiego przez Ligę Narodów. W liście tym z dnia 30 lipca 1922 pisze Macdonald:

„Jest to zdarzenie pierwszorzędnego historycznego znaczenia dla całego narodu żydowskiego. Świat oczekuje teraz od Żydów, że świadomi wielkiego zobowiązania, pomogą wspólnie z rządem angielskim usunąć wszelkie przeszkody. Żydzi przyczynią się napewno wszelkiemi siłami do spokojnego współżycia z ludnością arabską, aby dawne skarby starej ojczyzny Żydów stały się znowu źródłem błogosławieństwa.

Posiedzenie komitetu akcyjnego odłożone

Londyn. (Tel. wł.) Celem umożliwienia syonistom amerykańskim wzięcia udziału w obradach K. A. zostało posiedzenie Komitetu Akcyjnego, naznaczone pierwotnie na 7 lutego odłożone na koniec lutego.

Złagodzenie ustawy imigracyjnej

Waszyngton. (ŻAT.) Silne protesty, jakie wywołał plan ograniczenia kwoty imigracyjnej na podstawie statystyki ludności z r. 1890, wywarły pewien skutek, ponieważ nawet najbardziej zacielkli zwolennicy ograniczeń imigracyi okazali w komisyi chęć ustępstwa.

Członek kongresu Ricker, jeden z zaciekłych zwolenników ograniczeń imigracyjnych wyraził się w przemówieniu, wygłoszonem na komisyi, że jest za reasumpcyą uchwały w sprawie cenzusu z r. 1890 a za powzięciem dotychczasowego cenzusu z r. 1910. Żąda on jednak, aby kwota — wedle cenzusu z r. 1910, była zmniejszona z 3 proc. na 2 proc.

Ogólnie wyraża się mniemanie, że komisya przyjmie za podstawę cenzus z r. 1910.

Istnieje także tendencya złagodzenia punktu o tzw. certyfikatach co do charakteru imigrantów, wedle których każdy imigrant będzie musiał podać, czy był karany i wiele innych osobistych wiadomości. Jest możliwem, że komisya ten punkt ustawy odrzuci.

Przymusowy spoczynek piątkowy w Turcyi.

Konstantynopol. (ŻAT) W Turcyi przyjęto ostatnio ustawę, na mocy której piątek jest przymusowym dniem spoczynku. Wszyscy kupcy żydowscy lub chrześcijańscy, którzy mają sklepy zamknięte w sobotę albo w niedzielę, muszą je zamykać także w piątek i w święta muzułmańskie. Żydzi i chrześcijanie przygotowują wspólny memoryał protestujący przeciw tej ustawie.

Z wydawnictw.

OSTATNIE NOWOŚCI WYDAWNICZE KRAK. SPÓŁKI WYDAWNICZEJ. Bibiloteka Narodowa, Serya I.: Nr. 64. Norwid C.: Wybór poezyj. Nr. 67. Asnyk A.: Wybór poezyi. Nr. 68 Polska proza średniowieczna. Nr. 69. Anczyc Wł. L. Kościuszko pod Racławicami i Poezye patryotyczne. Teksty źródłowe Nr. 26, 37, 38, 55, 60. Z historyi i literatury: Nr. 24. Sinko T.: Rapsody historyczne St. Wyspiańskiego. DąbrowskiJ.: Węgry (z illustr. i mapami). Omówienie tych książek przyniesiemy w jednym z najbliższych numerów.

UKAZAŁ SIĘ NR. 4, „WIADOMOŚCI LITERACKICH" Na jego treść składają się: wiersz J. Lechonia „Proust", artykuł A. Sterna „Prawda Rosyi i prawda Europy", omówienie angielskiego przekładu „Nieboskiej Komedyi"" ze wstępem Chestertona, głos Andrzeja Biełowo o Europie powojennej, fragment z mającej się ukazać nowej książki Kazimierza Morawskiego „Rzym i narody", korespondencya z Białogrodu o powojennej literaturze jugosłowiańskiej, nowela St. Balińskiego, wreszcie dział bieżący: recenzye A. Słonimskiego, W. Husarskiego, J. Iwaszkiewicza i innych). Jako inowacye redakcya „Wiadomości" wprowadziła dwa działy: „Polska zagranicą" i „Wśród pisarzy (informacye o bieżących pracach autorów polskich (Cena egzemplarza 500.000 mk.).

Z operetki.

„Katja tancerka" Jeana Gilberta.

Dla odmiany intryga „polityczna": książę Sasza poznał na przyjęciu u lorda Webstera tancerkę Katję, do której zapałał miłością, odwzajemnianą przez tancerkę. Wtem dowiaduje się Katja, że książe Sasza — to śmiertelny wróg jej rodziny, który jej przodków z ojczyzny wypędził i postanawia wraz z swym partnerem i jego towarzyszami dokonać zamachu na życie księcia. W tym celu udaje się na wyznaczoną przez księcia schadzkę w jego willi — walka między głosem serca a obowiązku — wreszcie jednak okazuje się, że książę jest niewinny a Katja udaremnia zamach i ratuje mu życie. — Obok tej głównej akcyi przewija się akcya uboczna, mniej dramatyczna: miłość córki lorda i jego sekretarza, którzy szukają sposobności do skompromitowania się, aby ojca zmusić do zgody na ich małżeństwo. — Naogół więc treść zajmująca, w miarę tragiczna i komiczna, a to samo powiedzieć można i o stronie muzycznej; obfitość melodyj, barwna instrumentacya, ładne efekty, wszystko jednak bez błysków głębszego talentu, w ramach tej przeciętności, która będąc dostępna i zrozumiała dla wszystkich, tem bardziej liczyć może na powodzenie.

Z pośród wykonawców największy sukces osiągnęli siłą swego humoru werwy i przepysznych tańców pp. Kozlowska i Sempoliński, którzy nie które swoje „szlagery" musieli na żądanie publiczności trzykrotnie powtarzać. — Partyę tytułową odtworzyła p. Rynas pod względem wokalnym znakomicie a godnym jej partnerem był p. Wesołowski jako książę. Również pp. Rewski, Laskowski i Ujhelyi byli bez zarzutu.

Przygotowanie nowości było staranne, wystawa i dekoracye gustowne; naogół więc zasłużony sukces.

Pod adresem dyrekcyi dwa życzenia: aby „człowiek z budki suflera" wykonywał swoją funkcyę o kilka tonów ciszej i niżej, a natomiast aby temperatura na widowni wskutek lepszego jej opalenia podniesioną została o kilka stopni wyżej.

Dr Z. A.

KRONIKA.

Kraków, 29 stycznia.

— POSIEDZENIE RADY M. KRAKOWA które w ubiegły piątek odroczone zostało z powodu obstrukcyi socyalistów, odbędzie się w poniedziałek, dnia 4 lutego o godzinie 5-tej popołudniu z niezmienionym porządkiem dziennym.

— ŚLEDZTWO WOJSKOWE W SPRAWIE 6-go LISTOPADA UKOŃCZONE. Jak się dowiadujemy, śledztwo wojskowe w sprawie krwawych rozruchów listopadowych w Krakowie i Tarnowie zostało w tutejszym sądzie okręgowym wojskowym definitywnie ukończone. Pokuratura wojskowa po otrzymaniu aktów sądowych przystąpiła już do wygotowania aktu oskarżenia przeciw majorowi Biernackiemu, kapitanowi Obiedzińskiemu oraz porucznikom Nowakowskiemu i Skarskiemu. Po sporządzeniu aktu oskarżenia, co ma nastąpić w kilku najbliższych dniach, prokuratura odeśle sprawę do sądu, który z początkiem lutego przeprowadzi rozprawę główną.

Odnośnie do wypadków listopadowych w Tarnowie prokuratura wojskowa wygotowała już akt oskarżenia i odesłała go do sądu.

DOSTAWY MĄKI DLA KRAKOWA. Jak się dowiadujemy, prezydyum m. Krakowa zawarło układ z głównym urzędem żywnościowym w Warszawie co do stworzenia w Krakowie wielkich magazynów mąki. Według tej umowy dostawy będą wynosić w każdym miesiącu 50 wagonów mąki żytniej i stanowić będą rezerwę dla zaopatrzenia spółdzielni i związków w krytycznych okresach. Za użyczenie przez gminę składów na mąkę, główny urząd żywnościowy będzie ponosił koszta wynajmu.

— ROZWÓZ WĘGLA PO ULICACH MIASTA. Zarząd miejskiego biura aprowizacyjnego począwszy od dnia dzisiejszego zarządził rozwóz węgla po ulicach miasta w workach plombowanych, a to celem ułatwienia dostawy tańszego węgla niezamożnej ludności. Cena 50 kg. węgla ze zniesieniem do piwnicy wynosić będzie 4.750.000 mp. Na razie węgiel rozwozić będą dwa zaprzęgi. Dzisiaj objadą ulice Szlak, Pędzichów, Długą i Krowoderską.

— MIĘSO ARGENTYNSKIE W KRAKOWIE. W najbliższych dniach rozpocznie się próbna sprzedaż mięsa argentyńskiego w jatkach dominikańskich. Cena tego wyniesie około 2 i pół miliona mp zi 1 kg. O ile mięso znajdzie odpowiednią ilość obiorców, magistrat zawrze umowę o stałe dostawy mięsa argentyńskiego dla Krakowa.

— KONTROLA W SKLEPACH. W ciągu dnia wczorajszego organa kontrolne urzędu walki z lichwą przeprowadzały po sklepach rewizye cenników oraz poszukiwania zamagazynowanych towarów. Podobnie znaleziono zapasy artykułów pierwszej potrzeby, ukrywane w celach spekulacyjnych. Stwierdzono nadto, że wielu kupców sprzedawało towary po nadmiernych cenach. Szereg spraw oddano prokuraturze.

— KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH (Rynek gł. A—B l. 39) wtorek, 29 bm. wieczór sonat Haydn (prof. Konserw. muz. — Ad. Billig i Stan Lipski); środa, 39 bm. ks. prof Fel. Hortyński: Sofizmaty; czwartek, 31 bm. dyr. Bol. Wallek-Walewski: Muzyka mowy ludzkiej w naturze i sztuce (z przykładami); piątek, 1 lutego: konserwato, Dr Tad. Szydłowski: O Wawelu i jego odbudowie (z obrazami świetlnymi), sobota 2 lutego Dr Adolf Klęsk: Psychofizyologia starzenia się. Początek o godzinie 7 wieczór.

— COLLEGIUM WYKŁADÓW PEDAGOGICZNYCH. Tydzień obecny poświęcony będzie zagadnieniom wychowania w szkole średniej. I tak dzisiaj tj. dnia 29. 1. br. o godz. 6 wieczorem w sali Kopernika na Uniw. Jagiell. wygłosi odczyt wizytator szkół Z. Wyrobek o wychowaniu fizycznem, a w piątek 1. 2 Dr M. Ziemnowicz o wychowaniu duchowem w szkole średniej. **Bilety** wcześniej u janitora.

— UTOPIŁ NARZECZONĄ. Na ławie oskarżonych w krakowskim sądzie wojskowym zasiadł wczoraj kapral 75 pp. Andrzej Majchrzak którego prokuratura oskarżyła o zbrodnię zabójstwa Gertrudy Bierowskiej z Rybnika. Podłoże, na jakiem oskarżony dopuścił się zbrodniczego czynu, było następujące: Dnia 26 listopada 1922 w Rybniku zabawiał się Majchrzak w mieszkaniu swem w koszarach w towarzystwie swej narzeczonej Bierowskiej, oraz Józefa Majchrzaka i Feliksa Kłyszcza. Wieczorem, gdy całe towarzystwo wracało do domu, wywiązała się między oskarżonym a Bierowską sprzeczka w czasie której Machjrzak pod wpływem zdenerwowania pchnął Bierowską z wysokiego brzegu do stawu, gdzie ta znalazła śmierć. Ujęty przez policyę Majchrzak przyznał się w śledztwie do zbrodni, jednak w sądzie wyparł się wszelkiej winy. Wobec braku konkretnych dowodów trybunał wydał wyrok uwalniający. Prokurator wniósł zażalenie nieważności.

— SUBLOKATOR. Do policyi doniosła p. Anna Kowalska, zamieszkała przy ulicy Starowiślnej l. 32, że podczas jej nieobecności sublokator Andrzej Kofin, (lat 38), zajmujący u niej pokój zaledwie od dwóch dni, skradł na jej szkodę kryty zegarek srebrny, moździerz mosiężny oraz gotówką 2 miliony marek, poczem zbiegł bez śladu.

— W PIEKARNI Kozłowskiego przy ul. Stolarskiej dokonano onegdaj kradzieży garderoby na szkodę pracujących w tej piekarni robotników Jana Kręciny i Piotra Dusika. Garderobę skradziono z Izby odpoczynkowej, gdzie czeladnicy przechowują swe ubrania.

Ze świata.

NOWA WYSPA NA OCEANIE INDYJSKIM. Z Kalkuty donoszą, że na oceanie indyjskim pojawiła się nowa wyspa, która prawdopodobnie jest wynikiem niespostrzeżonych, wulkanicznych wstrząśnień. Parowiec ciężarowy „Hadgina" przejeżdżał przed niedawnym czasem koło tego miejsca koło którego znajduje się krater wulkaniczny, nie spostrzegając nic szczególnego. Po tygodniu, gdy tensam okręt odbywał swoją podróż powrotną, spostrzegła załoga parowca wyspę, która w międzyczasie wyniosła się nad poziom morza na wysokość conajmniej 18 metrów a rozciągała się na około 300 metrów. Wkrótce wysłano na to miejsce nowy parowiec celem zbadania położenia wyspy. Okazało się, że jest ona znacznie większa niż podawali pierwsi obserwatorzy; następnie, że wyspa, która jest potężną skałą jest otoczona całym łańcuchem koralowców, których przedtem nie było. Także i szereg wydm piaszczystych znalazło się w pobliżu wyspy. Niedaleko niej pojawiła się druga wyspa o której powiadają, że jest połączona pod wodą z pierwszą wyspą. Jak wspominano znajduje się ta wyspa w pobliżu morskiego wulkanu, którego wybuch obserwowano w roku 1914.

OLBRZYMIE PRZEDSIĘBIORSTWO WYDAWNICZE. W Nowym Jorku założono nowe, olbrzymie przedsiębiorstwo wydawnicze.

Przedsiębiorstwo to ma dostarczać rynkowi księgarskiemu conajmniej trzy i pół miliona tomów rocznie. Wszystkie jego książki mają być bez wyjątku jednakowego formatu i sprzedawane będą publiczności po niskiej cenie dziesięciu centów.

Towarzystwo akcyjne, organizujące olbrzymi ten interes, posiada wpłacony już kapitał trzech milionów dolarów.

Z kraju.

Dwa wielkie pożary w Drohobyczu.

Zakład sierót żyd. i Bank dla handlu i przemysłu w płomieniach.

Drohobycz. Z nieznanej przyczyny wybuchł w nocy prawie równocześnie pożar w dwu tutejszych większych budynkach a to w Zakładzie Sierót Żydowskich przy ul. Sobieskiego i w Banku dla handlu i przemysłu.

Dwupiętrowy dom zakładu sierót jest jedną z monumentalnych instytucyi opieki nad dzieckiem. Mieszkańcy domu wyszli bez szwanku.

Trzypiętrowy dom Banku dla handlu i przemysłu bardzo starannie urządzony

Senzacyjne aresztowanie w Urzędzie telegraficznym we Lwowie

Lwów, 26 grudnia (tel. wł.).

Od trzech dni władze policyjne zajęte są rozpatrywaniem senzacyjnej afery, a która wyłoniła się w tutejszym Urzędzie telegraficzno-telefonicznym. Wstępne dochodzenia osłonięte są tak ściślą tajemnicą, iż trudno w tej chwili podać bliższe szczegóły, towarzyszące wykryciu tej afery, która ponury rzuca cień na stosunki, panujące w gmachu Dyrekcyi pocztowej przy ul. Słowackiego. To jedynie w tej chwili podać możemy, iż Ekspozytura policyjno śledcza odstawiła w dniu wczorajszym do dyspozycyi sędziego śledczego, aresztowanego przed trzema dniami oficyała pocztowego, Oresta Dumę, pod zarzutem nadużycia władzy urzędowej i oszustwa oraz Mikołaja Gembarowskiego, funkcyonaryusza pocztowego.

Na temat powyższych aresztowań kursują po mieście niesłychane wprost pogłoski, nadając aferze silne zabarwienie polityczne. Śledztwo niewątpliwie ustali granice zbrodniczych knowań, które onegdaj zostały ujawnione.

Przegląd gospodarczy.

HANDEL

SANACYJNE ZADANIE GOSPODARCZE RZĄDU. Jak nas informują z urzędowych sfer gospodarczych jednym z najbliższych zadań rządu w związku z kryzysem gospodarczym będzie zawarcie umów handlowych z Rosyą, Bułgaryą, Grecyą, Persyą, Estonią, Łotwą, Węgrami i Czechosłowacyą.

ROZMIARY WYWOZU Z POLSKICH CZĘŚCI G. ŚLĄSKA. Z polskiego Górnego Śląska wywieziono w m. grudniu ub. r. zagranicę w kilogramach: cynku 958.520, surowego cynku 403.200, żelaznych rondli 7.550, desek jodłowych i świerkowych 356.940, stali lanej 33.368, żelaznej blachy 29.566, azotniaku 90.000, cynku rafinowanego 15.000 Krajami do których wywieziono powyższe artykuły są: Anglia, Francya, Włochy, Belgia, Szwajcarya, Dania, Austrya i Czechosłowacya.

SPOŻYCIE WĘGLA W POLSCE. Rzpta Polska wraz z G. Śląskiem spożywa około 800 kilogramów węgla rocznie na głowę ludności. Ilość ta jest około 3—4 razy mniejsza w porównaniu z przeciętną ilością w Czechach i ok. 5 razy mniejsza w porównaniu ze Stanami Zjednoczonemi. Ogólna ilość zużywanego w Polsce węgla wynosi przeciętnie 1.621.928 ton miesięcznie, co stanowi 59,22% całego zbytu, przytem 16,20% zużywają koleje i inne inst. państw.; 28.92% przemysł i rolnictwo, 10.54% na opał domowy, a 40.78% stanowi eksport. Najgłówniejszym odbiorcą zagranicznym są Niemcy.

URUCHOMIENIE JARMARKÓW PAŃSTWOWYCH W ROSYI. W r. b. postanowiono uruchomić jarmarki Kreszczeński i Kontraktowy, pozostające na państwowym etacie, jakkolwiek nie przynoszą one znacznych korzyści, pochłaniając natomiast duże kwoty pieniężne. Przedstawiciele komitetów jarmarków tych czynią starania u władz centralnych o uzyskanie jaknajszerszych kredytów państwowych. Jarmarki w Charkowie i Kijowie zostały wznowione po raz pierwszy w r. 1922. Organizatorzy mają na celu ściągnięcie na jarmark jaknajliczniejszych obcokrajowców w nadziei uzyskania zagranicznych nabywców na ukraińskie surowce.

FINANSE

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI UDZIELA KREDYTÓW. Jak się dowiadujemy, Komitet Dyrekcyjny postanowił udzielać nadal kredytów gospodarczych w dotychczasowych rozmiarach. Pogłoski przeto o zaprzestaniu przez PKO. działalności kredytowej okazały się nieścisłe. Powstały one na skutek zgłoszonego przez Min. Skarbu życzenia, aby kapitały PKO. były lokowane w papierach państwowych. Wobec tego jednak, iż PKO. stale posiada około 40% kapitałów w papierach państwowych, a suma lokat gospodarczych wynosi zaledwie 20% kapitału obrotowego PKO., niema przeto potrzeby ograniczania lokat gospodarczych. Za utrzymaniem i rozwojem lokat gospodarczych PKO. przemawia konieczność zachowania płynności kapitałów PKO., oraz wzgląd na to, że kredyty udzielane przez PKO. wzmacniają zdolność podatkową życia gospodarczego.

PODWYŻSZENIE GRANIC WARTOŚCI LISTÓW WARTOŚCIOWYCH I PRZEKAZÓW POCZTOWYCH. Rozporządzeniem Min. Przemysłu i Handlu podwyższona została granica wartości listów wartościowych i paczek, jak również przekazów pocztowych i telegraficznych oraz pobrań pocztowych z dniem 1 lutego do 200 milionów marek.

OPŁATY STEMPLOWE. Z dniem 1-go lutego br. stawki opłat stemplowych na mocy ustawy waloryzacyjnej podwyższone zostają prawie dwukrotnie, ściśle w stosunku 180, i do 95,7 z odpowiednim zaokrągleniem.

STATUT BANKU POLSKIEGO. Statut Banku Polskiego ogłoszony już został w Nr. 8 Dziennika Ustaw z dnia 25 bm.

BRAK DRUKÓW NA FASYE DO PODATKU MAJĄTKOWEGO. Jak się dowiadujemy, nie wydaje ani magistrat ani urząd podatkowy druków do fasyi podatku majątkowego. Wobec tego, że termin przedkładania fasyi upływa już 31 stycznia jest rzeczą konieczną albo postarać się natychmiast o potrzebne druki i rozdać je podatnikom, albo też przedłużyć termin składania zeznań.

POŻYCZKA KOLEJOWA. W Nr. 8 Dziennika Ustaw ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu, ustalające warunki wypuszczenia z dniem 1 lutego br. obligacyi seryi I. 10 proc. pożyczki kolejowej.

Do rozporządzenia załączony został plan umorzenia pożyczki, obliczony na 10 lat w 20 ratach półrocznych.

PODNIESIENIE STOPY PROCENTOWEJ PRZEZ P. K. K. P. PKKP. podaje do wiadomości, że w porozumieniu i za zgodą ministerstwa skarbu podwyższoną została począwszy od dnia 25 stycznia oficyalna stopa procentowa na 96 proc. w stosunku rocznym od kredytów markowych, a więc od weksli z terminem 3 miesięcznym pożyczek na zastaw papierów wartościowych instytucyi prywatnych i od pożyczki dolarowej oraz od rachunku otwartego kredytu i pożyczek towarowych.

Ponadto zaliczoną zostaje od powyższych kredytów, których stopa procentowa uległa podwyżce, prowizya w wysokości 50 proc. od rachunkowo przypadających odsetek, czyli 48 proc. w stosunku rocznym. Stopa procentowa dla kredytów zwaloryzowanych ustaloną została równocześnie na 9 procent.

Doliczania dotychczas na rachunkach otwartego kredytu i od pożyczek towarowych prowizya w wysokości ½ proc. w stosunku kwartalnym pozostaje nadal w mocy.

KOMUNIKACYA

OPINIA P. MINISTRA KIEDRONIA O POTRZEBIE NOWYCH POŁĄCZEŃ KOLEJOWYCH. Omawiając obecną sytuacyę gospodarczą Polski, p. minister przemysłu i handlu Kiedroń podkreślił że Polska musi znaleźć możność przystąpienia w najbliższym czasie do budowy nowych połączeń kolejowych: zagłębie węglowe—Dąbrowa—Śląsk—Poznańskie—Gdańsk; zagłębie Warszawa; zagłębie—ziemie wschodnie. Wobec tego, że o zdobyciu na ten cel wyłącznie kapitałów krajowych mowy być nie może, należy się zwrócić do kapitałów zagranicznych zzaofiarowaniem konkretnych i dogodnych warunków. Zdaniem p. ministra inicyatywę w tym kierunku podjąć powinni przedstawiciele wielkiego przemysłu polskiego, którzy są w pierwszym rzędzie zainteresowani w zapoczątkowaniu na wielką skalę robót inwestycyjnych w Polsce.

Z giełdy.

Kraków, 28 stycznia.

Na giełdzie efektów nastrój nieco przychylniejszy, kursy zwyżkowe. Jak się zdaje większość transakcyj ultimowych, które tak fatalnie zaciążyły nad naszym rynkiem akcyj została już rozwikłana, tak iż niewykluczona jest dalsza poprawa kursów.

Po giełdzie robiono: Jaworzno 136—130.000, Gazy wschodnie 80.000 płacono. Nitrat 1400—1500, Len 4500, Węglówki 240—230, Lokomotywy 7100—7200, Szkło Krosno 6000 płacono, Gloria 1200—1500, Elektrownia na Sanie 1100.

Waluty i Dewizy w obrotach bankowych. Waluty: Dolary 9,800—9.825, Kor. czeskie 275. Dewizy: N. Jork 9,800—9,775, Zurych 1,690, Paryż 435, Praga 277, Wiedeń 138—139—137½.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Tranzakcye	
	28 I.	25 I.
Polski Bank Przem. I-VIII	2300—2400	2300—2150
Bank Hipoteczny	—	3000
Bank Małopolski	2900	—
Ziemski Bank Kredyt.	1500—1700	1400—1500
Powszechny Bank Kred.	450	400
Bank Komercyalny I—IV	650—675	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	19000	—
Polskie Tow. handl.	1950—2100	1600—1825
Handl. Sp. akc. „Impex“	115—130	120
„Pharma“ Mag. Jawornicki	2000—2400	1900—1800
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	600—550
„Polski Glob“	675	700
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	500	475—550
Warsz.Tow.Trans.i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	53000-54500	52.60 54500
H.Cegielski, Poznań	2300—2600	2650—2550
Parowozy I-III.	2250—2450	2400—2350
„Autometer“ fabr.samoch.	2100	—
„Lemiesz“ fabr.masz.roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia“ żel.	3400—3650	3860—3600
Zakłady amunic. „Pocisk“	5300—5500	5200—5600
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka“ fabryka cementu	81000-82500	81000-83000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	27000 27750	27500 28000
„Tepega“ Tow. dla prz. gór.	14000-15000	14750-15500
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—	—
Karpackie Tow. naftowe	—	—
Akc. Tow. naft. „Galicya“	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2400—2600	2600—2800
„Pokucie“ Naft. Sp. akc.	1505—1600	2000—1650
„Oikos“ T. A.	—	—
„Strug“ Przem. drzewny	5800—7000	—
„Pezet“ Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	750	700—725
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	—
„Agrochemia“	—	—
„Krakus“ Zj. fab. prz. wysk.	6000	6100—6150
Fabr. cukru w Chodorowie	23750-25500	24500-23750
A. Piasecki	—	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	6600—7300	6600—6300
Elektr. w Sierszy I-IV	1750—1800	1750—1650
S. W. Niemojewski	3400	2650—2600
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 28 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,945.000—9,960.000 frank złoty w kupnie 1,905.000, bony złote 1,400.000—1,500.000—1,450.000, pożyczka złota 10,000—10,250—10,600, milionówka 400.000—415.600—400.000.

Czeki: Belgia tranz. 402000, Berlin tranz. ———, Gdańsk tranz. ——, Holandya tranz. ———, Londyn tranz. 42,175.000—41,400.000, Nowy Jork tranzakcya 9,950.000, Paryż tranz. 455000—445900, Praga tranz. 288200—283950, Szwajcarya tranzakcya 1716000—1686000, Wiedeń tranz. 140.25 Włochy tranz. 435000.

Warszawa 28 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye** Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2150—2250—2175, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 18500—19500—18000, Puls 1400—1450—1400, Wildt 650—58., Cukier Warszawa 14000—15500—15600, Cegielski 2425—2160—2300, Ursus 4300—4250, Parowozy 2100—2200—2175, Zawiercie ——, Żegluga 600—675, Polska nafta 2300—2500, Siła i Światło 2325—2050, Ćmielów 5800—5600, T. P. G. ——, Starachowice 14000—15000—14750, Pocisk 5350—5525—5300, Zieleniewski 54000—50000, Żyrardów 950000—925000—930000, Chodorów 22000—26500—27000, Trzebinia ——.

Giełda lwowska.

Lwów, 28 stycznia PAT. Giełda. Akcye. bank hipot. 3850—3300, bank powsz. kred. 500, bank ziem. kred. 1300—1400, bank przemysłowy 2350—2340, browary 35.750—36.500, Gafota 1300—1325, Cegielski 2350—2400, Siersza elektr. 1550—1600, Ojkos 24.250—24.400, Rakszawa 19.000—18.500, Sole potasowe 27.500—27.000, Nafta 2500—2450, Pocisk 5200, Pezet 800—775, pol. tow. bud. 675—659. Ćmielów 7500—8100, Chybi 40.000—45.000.

Giełda wiedeńska

Wiedeń 28 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 26400 Zagrzeb i Belgrad 810 Berlin 16·20 (za bilion) Bruksela 2904. Budapeszt 240, Bukareszt 357, Chrystiania 9580, Kopenhaga 11560, Londyn 300.500, Madryt 8880, Medyolan 3089, Nowy Jork 70925, Paryż 3242, Praga 2057. Sofia 502 Sztokholm 18170 Warszawa ——— (za 10 000) Zurych 12245, Dolary 70500, Belgijskie 2865, duńskie 11320, marka niemiecka 15.30, angielskie 298.700, francuskie 3225, holenderskie 26200. włoskie 3085 jugosłowiańskie 809, norweskie 9400, polskie 71—81 rumuńskie 356, szwedzkie 17500, szwajcarskie 12230, hiszpańskie 8760, czeskie 2034, węgierskie 150.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1220, austr. renta koronowa 1150, renta lutowa 2250, węg. renta koronowa 7200, losy tureckie 399000, priorytety kolei południowej 549900, Anglobank 348.000, Bankverein 213.000, Bodenkredit 420000, Austr. zakład kredytowy 319000, bank depozytowy 78.00, Laenderbank 301000 Merkury 195000, Unionbank 326000, bank obrotowy 68000, Zivnostenska 920000, Kolej północna 1830000,

Jak brzmi traktat francusko-czeski?

Paryż, 27 stycznia PAT. Traktat przymierza i przyjaźni zawarty pomiędzy Francyą a Czechosłowacyą brzmi w skróceniu:

art. 1) Rządy Francyi i Czechosłowacyi zobowiązują się porozumieć zgodnie w sprawach zewnętrznych mogących zagrażać bezpieczeństwu i stanowiących zamach na porządek rzeczy ustalony przez traktaty pokojowe, podpisane przez oba państwa.

art. 2) obie wysokie strony zawierające traktat porozumią się zgodnie co do środków zdolnych zabezpieczyć ich wspólne interesy w wypadku, gdyby zostały zagrożone.

art. 3) Wysokie strony kontraktujące będąc w całkowitej zgodzie co do doniosłej wagi, jaką posiadają dla utrzymania powszechnego pokoju zasady politycznego porządku rzeczy zawarte w art. 88 traktatu w Saint Germaine jakoteż w protokołach genewskich z dnia 4 października 1922, podpisanych przez obie wysokie strony kontraktujące, zobowiązują się porozumieć się zgodnie co do środków, mających być przedsięwziętymi w razie gdyby przestrzeganie tych zasad były zagrożone.

art. 5) Wysokie strony kontraktujące stwierdzają całkowitą zgodę co do konieczności w celu utrzymania pokoju zajmowania wspólnego stanowiska wobec wszelkich ewentualnych prób rekonstrukcji dynastyi Hohenzollernów w Niemczech i zobowiązują się porozumieć zgodnie co do środków mających być ewentualnie przedsięwziętemi.

art. 6) Zgodnie z zasadami wyrażonymi w statucie Ligi narodów Wysokie strony kontraktujące umawiają się, że w razie gdyby powstały między niemi w przyszłości sprawy sporne, któreby nie mogły być rozstrzygnięte w drodze przyjaznego porozumienia, ani też w drodze dyplomatycznej że spór taki przedstawią one albo stałemu trybunałowi międzynarodowemu albo jednemu lub więcej arbitrom przez nie wybranym.

art. 7) Wysokie strony kontraktujące zobowiązują się komunikować sobie umowy dotyczące ich polityki środkowo-europejskiej, tak poprzednio zawarte, jakoteż zobowiązują się wzajemnie zasięgać rady przed zawarciem nowych w tym zakresie umów. Obie strony oświadczają, że pod tym względem nic w obecnym traktacie nie stoi w sprzeczności z wyżej wzmiankowanemi umowami a w szczególności z traktatem przymierza zawartym między Francyą a Polską i z układami albo z umowami zawartemi przez Czechosłowacyę z Austryą, Rumunią i Jugosławią, jakoteż z układem stwierdzonym przez wymianę pism, jaka miała miejsce dnia 8 lutego 1921 r. między rządem włoskim a rządem czechosłowackim.

art. 8) Niniejszy traktat będzie zakomunikowany Lidze narodów zgodnie z art. 18 statutu Ligi. Traktat niniejszy będzie ratyfikowany a odnośne akta ratyfikacyi będą wymienione w Paryżu możliwie jak najprędzej.

Na dowód powyższego obaj pełnomocnicy należycie ku temu upoważnieni podpisali niniejszy traktat zaopatrzywszy w swoje pieczęcie. Poincare Benesz.

Pogrzeb Lenina.

Moskwa, 27 stycznia PAT. Polradio. Pogrzeb Lenina odbył się dzisiaj o godz. 2-giej popołudniu. Na całem terytoryum sowieckiej Rosyi oddane były te godzinie salwy armatnie. W fabrykach puszczono w ruch syreny. Pociągi zatrzymały się na 5 minut. Tak samo na 5 minut wstrzymany został ruch telefoniczny i ruch na radiostacyach. Radiostacye przesłały sobie nawzajem następujące słowa: Lenin umarł ale jego dzieło żyje nadal. W obchodzie pogrzebu wzięły udział ogromne tłumy. Niemiecki poseł złożył w imieniu ciała dyplomatycznego wieniec na trumnie Lenina.

Lwów—Czerniowce ———. Koleje austr. 750.100 Kolej południowa 181100 Alpiny 740000, Berg u. Hutten 6330000, Krupp 463000 Huta Poldi 901000. Praskie tow. przemysłu żel. 2,190.000, Rima 236500 Skoda 1340000, Zieleniewski ———, Apopilo 910000, Fanto 3,580.000, Gal. Karpaty ———, Galicya ————.

Wiedeń, 28 stycznia PAT. Giełda. Akcye polskie. Lwów-Czerniowce 361.000, Silesia 70.100, Zieleniewski 365.000, gal. Karpaty 475.100, Galicya 25,600.000, Schodnica 1,315.000, Siersza 210.000, bank małopol. 20.000, bank hipot. 23.700, Kompas 33.700 Goleszów 2,300.000, Portland cement 1,445.000, Browary 270.000, nafta ska akc. 2,320.000, Mraznica 204.000—208.000, TPG. 100.000—107.000.

Giełda berlińska

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 28 bm (PAT) cyfry w milionach Amsterdam 1556100 Buenos Aires 1356600. Bruksela 172568, Chrystiania 571578. Kopenhaga 671318. Sztokholm 1088273, Helsingfors 104983 Włochy 183504 Londyn 17,255.500, Nowy York 4,189.500, Paryż 192868. Szwajcarya 723138, Hiszpania 528675, Japonia 1865325, Belgrad 47978, Rio de Janeiro 458850, Wiedeń 59351, Praga 121944, Budapeszt 144138. Sofia 29925.

Giełda zurychska.

Zurych. 28 stycznia. Zamknięcie giełdy. Holandya 275, Nowy Jork 579 i pięć ósmych, Londy 24,55, Paryż 26‘35, Medyolan 25‘17, Praga 16‘75, Budapeszt 00205, Bukareszt 2‘90, Belgrad 660, Sofia 4‘10, Wiedeń 00081 i jedna czwarta, austr. korona stempl. 00081 i jedna czwarta.

Marka polska w Zurychu.

Zurych 28 1. PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0000050 0000100.

Marka niemiecka w Zurychu.

Zurych 28 1. PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie Berlin 001321/2—001371/2 za 1 bilion.

Giełda nowojorska.

Nowy Jork, 26 stycznia PAT. Giełda pieniężna Kurs dzienny nominal., przekaz na Londyn 423.— przekaz na Londyn na 60 dni 420.— przekaz na Paryż 449, przekaz na Amsterdam 37.05, przekaz na Kopenhagę 1614, przekaz na Pragę 299, przekaz na Berlin w plaseniu 23.50 za 1 bilion.

Jak pracuje Macdonald?

Wiedeń, 27. 1 PAT. Neues Wiener Tagblatt donosi z Londynu: Mac Donald przybywszy do urzędu spraw zagranicznych wprowadził tam przedewszystkiem zmiany w godzinach urzędowych. Dotąd w angielskim urzędzie spraw zagranicznych rozpoczynano pracę zwykle dopiero w późnych godzinach popołudniowych. Mac Donald, który pracuje do godziny 12-tej w nocy, przybywa do urzędu spraw zagranicznych już o godz. 10-tej rano. Podobnie pracują inni ministrowie.

Macdonald o demokracyi niemieckiej.

Berlin, 27 stycznia PAT. Według paryskiego pisma Le Quotidien współpracownik tego pisma miał rozmowę z angielskim premierem Mac Donaldem, w której premier angielski podał rozmaite szczegóły z dziedziny przyszłej polityki rządu angielskiego. Wywiad ten, który dzisiaj nadszedł do Berlina, wywołał żywe zainteresowanie, zawiera on m. i. następujący ustęp: Na pytanie, czy Mac Donald jest zdania że niemieccy demokraci są szczerymi pacyfistami i mają szczery zamiar płacenia odszkodowań, odpowiedział premier angielski, że jest tego pewny. Na dalsze pytania czy demokracya niemiecka zdoła rychło wziąć górę nad reakcyjnemi stronnictwami w Niemczech Mac Donald odpowiedział: mamy zamiar prowadzić politykę taką, która o ile to jest w naszej mocy, ułatwi demokratom niemieckim dojście do rządu.

Trocki pod nadzorem ajentów czerezwyczajki

Berlin. Dn. 28 stycznia. Dzienniki donoszą z Moskwy, że centralny komitet wykonawczy po burzliwem posiedzeniu uchwalił nie aresztować Trockiego, lecz wysłać go na przymusowy pobyt w jednem z miasteczek południowo-rosyjskich. Przeciwnicy Trockiego domagali się jego natychmiastowego aresztowania, zaniechano jednak tego zamiaru z obawy, że aresztowanie Trockiego wywołałoby niepokoje w armii. Trocki po zesłaniu będzie pozostawał pod jawnym nadzorem, tj. będzie stale pilnowany przez agentów czerezwyczajki.

Rokowania handlowe włosko-jugosłowiańskie.

Rzym, 28. 1 PAT. Dziś rozpoczynają się tutaj włosko-jugosłowiańskie rokowania handlowe. Ukończenie rokowań i podpisanie traktatu handlowego ma nastąpić w ciągu miesiąca po podpisaniu traktatu przyjaźni.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Wtorek: „Ptak“.

TEATR BAGATELA.

Wtorek: „Prawda w winie“.

„OPERETKA“.

Wtorek: „Katja tancerka“.

WANDA: „Los kobiety“.

REDUTA: „Tajemnica apartamentu ćr. 17“.

Drobne ogłoszenia.

Panna pisząca biegle na maszynie ze znajomością języka niem., obeznana z pracami biurowemi zostanie przyjęta do biura handlowego. Zgłoszenia pisemne „Rutyna“ do biura Stattera, Rynek gł. 8. 128

Józef Leśniak urodzony 1901 zgubił kartę odroczenia, wystawioną przez P. K. U., Nowy Sącz. 101

SANATORYUM
i Zakład wodoleczniczy
Dra Kupczyka

Kraków, Szujskiego 11. Tel. 1295.

Wodolecznictwo, kąpiele kwasowęglowe, elektryczne, lampa kwarcowa, dyeta Choroba układu nerwowego, żołądka i kiszek, serca, cukrzyca, reumatyzm.

Gdańska fabryka towarów blaszanych

Gdańsk, Reitergasse 13/15

poleca:

Wiadra na marmoladę	Pudełka na pastę
Bańki na spirytus, olej i lakier	Kabsle na flaszki
Puszki blaszane z pat. zamknięciami	Puszki na cukierki
Puszki na masę grochową	Puszki próbne dla wszelkich celów

Owalne i czworokątne pudełka na sardynki.

Puszki na konserwy jarzynowe, rybne, mięsne, owocowe itp.

Zdolny, wprowadzony zastępca na Kraków poszukiwany.

MASKI

charakterystyczne na bale, reduty. Fma Wiktor Wanderer, Kraków, Szewska 21

Biuro ogłoszeń
H. FALLEK
KRAKÓW
11 Bonerowska 11

Stenotypistki

z gruntowną znajomością języka polskiego i niem. w słowie i piśmie z dobrą znajomością stenografii, poszukuje firma:

„Elin“ Spółka Akc. dla Przemysłu Elektr.,
125 **Kraków, św. Anny 1.**

Tylko siły o żądanych kwalifikacyach zechcą złożyć oferty pisemne pod wskazanym adr.

WYKOŃCZALNIA BIELIZNY

Ligi Pomocy Przemysłowej

szyje pełne wyprawy
mereżkuje, endiuje, dziurkuje
i wypełnia wszelkie prace z tego zakresu po cenach przystępnych

Kraków, Grodzka 13, I. p.

M. BETTEIL

hurtownia papieru i przyborów piśmiennych

Kraków, ulica Mostowa L. 6

poleca swój bogato zaopatrzony magazyn po cenach nader przystępnych, oraz dobrych warunkach sprzedaży.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE
PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Już wyszedł z druku nowy numer

„MORIAH“

jedyny w całej Polsce miesięcznik młodzieży żyd. (w języku polskim).

„Moriah“ szerzy, szczerze i bezpartyjnie, myśl syonistyczną wśród społeczeństwa żydowskiego.
„Moriah“ udziela dużo miejsca sprawom żyd. młodzieży akad. szkolnej.
„Moriah“ ma zapewnioną współpracę wybitnych dziennikarzy żyd. w Polsce
„Moriah“ ma stałych czytelników w całej Rzeczypospolitej Polskiej i dlatego ogłaszanie w niej jest połączone z wielkiemi korzyściami.

DO NABYCIA:

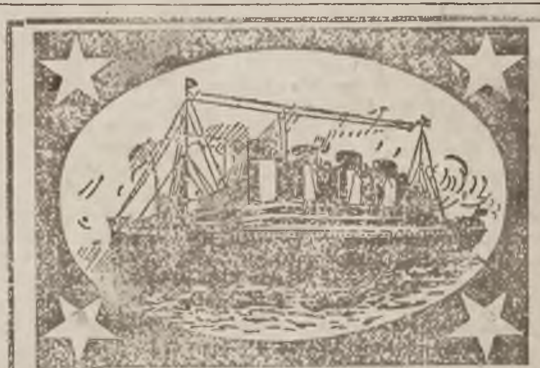
W związku **„Przedświt-Haszachar“, Kraków, Stradom 15, ofic.**
Adres Redakcyi i Administracyi: **Lwów, Chodkiewicza 6.**

Wytwórnia artystycznie ręcznie wykonanych dywanów smyrneńskich

Pauliny Landau i Elżbiety Semler

1699 **Dziedzice**

poleca gotowe dywany w najpiękniejszych kolorach i perskich deseniach we wszystkich wielkościach po najniższych cenach.
Zastępstwo na Kraków „Karolina“, ul Grodzka L. 49

WHITE STAR LINE

LINIA BIAŁEJ GWIAZDY

W KRAKOWIE 8
UL. RADZIWIŁŁOWSKA 2617

SPRZEDAJE KARTY OKRĘTOWE i udziela wszelkich informacyj dotyczących podróży do

AMERYKI i KANADY

NA NAJWIĘKSZYCH I NAJSZYBSZYCH LUKSUSOWO URZĄDZONYCH OKRĘTACH ŚWIATA JAK:

„MAJESTIC“ 56.000 ton
„OLYMPIC“ 46.000 „
„HOMERIC“ 33.000 „

WARSZAWSKA FABRYKA WYROBÓW GUMOWYCH

„WARGUM“

Sp. Akc.

WARSZAWA, CZERNIAKOWSKA 84. TELEFON 105-57.

Adres telegraficzny: „WARGUM“ Warszawa.

POLECA SWOJE WYROBY:

TKANINY GUMOWANE pojedyncze i podwójne.
TKANINY GUMOWANE na płaszcze nieprzemakalne.
TKANINY GUMOWANE na budy samochodowe.
TKANINY GUMOWANE na obicia samochodowe.
PRZEŚCIERADŁA GUMOWE dla szpitali.
TAŚMĘ IZOLACYJNĄ i t. p.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.